

Latvijas Republikas tiesībsargs

Dezinformācijas ierobežošanas iespējamie risinājumi, raugoties no cilvēktiesību aizsardzības viedokļa

Ilze Ambrasa, Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juriste

1

Cilvēktiesību dokumentos nostiprinātās tiesību uz vārda brīvību un informācijas pieejamību aizsardzības garantijas

- Latvijas Republikas Satversmes 100.pants:
*«Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības **brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta**»*
- ANO Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 19.pants;
- Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Eiropas Cilvēktiesību konvencijas) 10.pants.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

2

Tiesu praksē nostiprinātās atziņas tiesību uz vārda brīvību un informācijas pieejamību nodrošināšanā

- «Vārda brīvība ietver cilvēka tiesības turēties pie saviem uzskatiem un brīvi tos paust. Šo **tiesību īstenošanas priekšnoteikums ir brīvība saņemt un izplatīt informāciju**, kas ir viens no vārda brīvības aspektiem» (*Satversmes tiesas 2015.gada 2.jūlija spriedums lietā Nr.2015-01-01, 11.1.punkts*).
- «**Tiesības uz vārda brīvību ir attiecināmas** ne tikai uz **“informāciju” vai idejām**, kas tiek uztvertas labvēlīgi vai neitrāli, bet arī uz tām, **kas apvaino, šokē vai uztrauc valsti vai kādu sabiedrības daļu**. Minētās prasības izvirza plurālisms, tolerance un iecietība, bez kurām nav iedomājams demokrātiskas sabiedrības progress» (*ECT 1976.gada 7.decembra spriedums lietā Handyside v. United Kingdom 48.punkts*).

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪSARGS

3

Ierobežojumu noteikšana tiesībām uz vārda brīvību un informācijas pieejamību

- Tiesības uz vārda brīvību un informācijas pieejamību nav absolūtas tiesības un tās var ierobežot:
  - likumā paredzētajos gadījumos;
  - lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, sabiedrisko drošību vai nacionālo drošību;
  - un, ja noteiktais tiesību ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā.

NB! Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 20.pants un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 17.pants.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪSARGS

4

Dezinformācijas raksturojums

Dezinformācija var tikt definēta kā jebkāda veida apzināti nepatiesa, maldinoša vai melīga informācija, kas ir veidota ar mērķi manipulēt ar sabiedrības viedokli, lai sasniegtu politiskus vai ekonomiskus mērķus.

(Council of Europe report DGI(2017)09).

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

5

Dezinformācijas ierobežošana ar tiesiskiem līdzekļiem - iespējamie riski:

- tiesiskā regulējuma nepieciešamība demokrātiskā sabiedrībā, atbilstoši valsts ģeopolitiskajai situācijai un kontekstam;
- tiesiskā regulējuma skaidrība un atbilstība mūsdienu informācijas tehnoloģiju attīstības tendencēm;
- atbildīgā institūcija, kas uzraudzītu dezinformācijas satura ierobežošanu.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

6

Valsts pozitīvais pienākums radīt labvēlīgu vidi tiesību uz vārda brīvību realizācijai

Valsts pozitīvais pienākums nodrošināt labvēlīgu vidi tiesību uz vārda brīvību realizācijai digitālajā vidē paredz kompleksu pasākumu kopumu, kuru veikšanai ir nepieciešama vienotas stratēģijas izstrādāšana.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

7

Valstij pašlaik pieejamie risinājumi dezinformācijas satura samazināšanai:

- starpdisciplināras nozaru sadarbības veicināšana;
- sabiedrības informēšanas kampaņu izstrāde par dezinformācijas satura identificēšanu un tās ietekmi uz Latvijas informatīvo telpu;
- sabiedrības kritiskās domāšanas un medijpratības veicināšana;
- atbalsta nodrošināšana neatkarīgai un profesionālai žurnālistikai, tostarp, atbalsts sabiedriskajiem medijiem;
- veicināt ātru, efektīvu un sabiedrībai ērti pieejamu valsts komunikāciju interneta vidē, tai skaitā, sociālajos tīklos.

LATVIJAS REPUBLIKAS
TIESĪBSARGS

8

Latvijas Republikas tiesībsargs

Paldies par Jūsu uzmanību!